

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4993/2020
28.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., Република ..., чији је пуномоћник Миле Ромчевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради заштите од дискриминације, одлучујући о ревизији тужиле, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 10047/19 од 03.07.2020. године, у седници одржаној 28.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 10047/19 од 03.07.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 652/17 од 12.07.2018. године, првим ставом изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе учињено у поднеску тужиле од 19.03.2018. године. Другим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминације у области права на мирно уживање својине и других имовинских права стечених и гарантованих на основу члана 58. Устава Републике Србије, према тужили, којој је онемогућено мирно уживање својине и других имовинских права стечених по закону на двособном стану на првом спрату зграде број ... у ... у ..., описаном у А листу као зк. тело II под редним бројем ..., кат. парцела број .../..., површине 67 м², као неоснован. Трећим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужили на име накнаде материјалне штете на име разлике између административно одређене закупнине и одговарајуће тржишне закупнине стана у својини на адреси, у периоду од месеца априла 2007. године, закључно са јануаром 2018. године, исплати укупан износ од 4.447.261,29 динара, са законском затезном каматом на сваки доспели појединачно опредељени месечни износ у овом ставу изреке. Четвртим ставом изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 10047/19 од 03.07.2020. године, одбијене је жалба тужиље као неоснована и првостепена пресуда потврђена у ставу другом и трећем изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилја је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује друге битне повреде поступка које би биле од утицаја на законитост и правилност побијане одлуке.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је власник двособног стана број ..., површине 67 м2, на првом спрату зграде у ... број ..., који је стекла по основу уговора о поклону закљученог са својом мајком, овереног пред Четвртим општинским судом у Београду Ов .../... од 09.01.2007. године. Тужилја је предметни стан наследила након смрти свог супруга, пок. оца тужиље ББ, који га је купио као неусељив 1977. године. У том стану је тада живео заштићени станар ВВ, који је уплаћивао закупнину у судски депозит оцу тужиље. Решењем Трећег општинског суда у Београду Р 154/89 од 22.03.1990. године, утврђено је да је на спорном стану носилац станарског права ГГ, као једини преостали члан породичног домаћинства свог оца, сада пок. ВВ и констатовано је да ово решење замењује уговор о коришћењу стана, док се тај уговор не закључи по одредбама Закона о стамбеним односима. ГГ и даље живи у овом стану са сином и тужилји плаћа месечну закупнину у износу од око 7.000,00 динара, обрачунату од стране надлежног органа управе у складу са важећим законским прописима. Вештачењем је утврђена тржишна вредност закупнине за период од 01.03.2007. године до 31.01.2018. године. Тужилја сматра да је административно одређен износ закупнине знатно нижи од тржишне закупнине коју би могла да оствари да у стану не борави заштићени станар, због чега је дискриминисана у односу на остале власнике станова у Републици Србији, чије право својине није ограничено станарским правом и који за разлику од ње могу да убирају тржишну закупнину.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права, и то одредаба Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“ бр. 22/09) закључили да тужбени захтев није основан, налазећи да тужилја у овом случају радњама тужене није дискриминисана, због чега јој не припада право на накнаду материјалне штете, као вид заштите од дискриминације.

И по оцени Врховног касационог суда, правилно је становиште нижестепених судовоа о неоснованости тужбеног захтева имајући у виду да се радње органа тужене, за које тужилја наводи да су дискриминаторске у погледу ограничења њеног права својине и других имовинских права на предметном стану конституисањем станарског права, односно закупа на неодређено време на основу важећих законских прописа, не

могу квалификовати као дискриминаторско понашање према тужиљи, с обзиром да је основна карактеристика дискриминације неједнако поступање према лицима или групи по основу неког њиховог личног својства, кога у овом случају, супротно ревизијским наводима није било.

Наиме, тужиљи, као и њеним правним претходницима од стране органа тужене није наметнут заштићени станар, јер из утврђеног произлази да исти нису били власници станова у својини грађана којима је право својине ограничено станарским правом, већ су такво, већ ограничено право својине на предметном стану, као неусељивом, сада пок. отац тужиље стекао слободном изјавом воље, куповином стана, као неусељивог, у којем је живео заштићени станар. Постојање овог ограничења правним претходницима тужиље, као ни тужиљи није било наметнуто, већ је исто у моменту купопродаје тужиљином сада пок. оцу било непосредно познато да је стан неусељив и да у њему живи заштићени станар који је тужиљином оцу уплаћивао закупнину у судски депозит, као и тужиљиној мајци која је наведени стан наследила иза пок.супруга, и који је потом поклонила тужиљи.

Тужена Република Србија је као законодавац овлашћена, у смислу чл. 18, 27, 69. и 97. Устава Републике Србије, да у складу са процењеним могућностима и потребама доноси законе и уређује односе у разним областима живота, при чему одређеним категоријама пружа онај обим права који сматра погодним. То што је у различитим прописима дат различит обим права само за себе не представља дискриминацију као основ за накнаду штете о којој суд одлучује у поступку за утврђење и накнаду штете, а оцена уставности закона у надлежности је Уставног суда. Дискриминација би могла настати и у примени ових прописа, уколико би се према неком лицу поступало другачије него према лицима која се налазе у истој или сличној ситуацији, а што тужиља приложеним доказима у овом поступку није учинила вероватним, како су то правилно оценили нижестепени судови. Држави по правилу припада слободна процена у доношењу прописа и заштити одређених категорија лица, а из члана 21. став 4. Устава Републике Србије произилази и могућност такозване позитивне дискриминације, па се не би могле сматрати дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или група лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима, као што су то у моменту доношења наведених закона били заштићени станари. Стога је тужбени захтев тужиље за утврђење дискриминације, а следствено томе и за накнаду материјалне штете јер није утврђено постојање дискриминације правилно одбијен као неоснован.

Без утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари је позивање тужиље на праксу Европског суда за људска права у области дискриминације. Ово стога што се у пракси Европског суда за људска права дискриминација означава као неједнако поступање према лицима у релевантно сличном положају, без објективног и разумног оправдања. Неједнако поступање само по себи није дискриминација, јер држава има право на „поље слободне процене“ када може поступати неједнако према једнакима или једнако према неједнакима, а да то није дискриминација, иако се односи на уживање права признатих Конвенцијом или националним законодавством, а колико је „поље слободне процене“ зависи од права у питању, те дискриминација постоји само ако нема објективног и разумног оправдања за неједнако поступање, чије се постојање цени у односу на циљ и последице предузете мере, а ако је циљ легитиман потребан је однос сразмерности између предузете мере и циља чијем се остварењу тежило.

С обзиром на садржину члана 2. став 1. тачка 1. (појам дискриминације), члана 6 (непосредна дискриминација) и члана 7. (посредна дискриминација) Закона о забрани дискриминације и наведене ставове из праксе Европског суда, а у погледу појма дискриминације, може се закључити да су у суштини у корелацији и да се могу свести на опште прихваћено правило познато у домаћој правној пракси као тзв. тест дискриминације. За примену тзв. теста дискриминације потребно је да за учињено разликовање (неједнако поступање) не постоји објективно и разумно оправдање, а да ли постоји такво оправдање процењује се прво, по томе да ли се учињеним разликовањем тежило легитимном циљу, а затим ако такав циљ постоји да ли постоји однос сразмерности (пропорционалности) између учињеног разликовања и циља коме се тежило. Стога, ни доношењем закона од стране органа тужене којима се заштићеним станарима и члановима њиховог домаћинства признаје право коришћења станова у својини грађана, под строго законом одређеним условима, тужена ни у својству законодавца није дискриминисала тужиљу, дајући јој мања права у односу на остала лица у релевантно сличном положају, како су то правилно оценили и нижестепени судови.

Из изнетих разлога, а применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић